

A CO MARTIN ?

Milý Martine !

Na počátku našeho společného dopisu Tě žádáme, abys příležitostně sepsal Příběh zpívajícího kovboje, jak jsi ho pochytil z pokračujících scén a nám poslal.

Nyní tedy pokračování proslovu kmotra Ladislava před Jirkovou konfirmací:

"Jakou funkci může mít konfirmace uprostřed výzvy ke změně smýšlení ?"

Konfirmace je nepochybně upevňování něčeho, co tu je. Ale my jsme přece evangelie zváni k tomu, abychom se tomu, co tu je, obrátili zády a dívali se někam do nových perspektiv, někam kupředu, někam k tomu, co ještě má být.

To je nepochybně velmi důležitá věc, člověk má napořád každý den tendenci sklouzávat do starých kolejí, nic není člověku bližší, než že své jistoty zakládá na tom, co se opakuje, co je stále stejné. Člověk si navyká na nejruznější denní úkony, denní události nabo alespoň události, které se dosti často obracují. Člověk se cítí doma, když už ví, kde co je, když to tam má všechno pevné místo. A z toho všeho, z tohoto domova, kde je všechno pevné a jisté, kde se to nehýbe, kde po tmě nebo po slepu už dovedeme se orientovat a nahmatat to, co potřebujeme, k tomuto domovu se máme obrátit zády, máme vyjít z domu, kde jsme se narodili, kde máme své přátele a jít jako Abraham neznámo kam.

Jaká konfirmace by mohla pomoci takovému Abrahamovi ve chvíli, kdy vycházel ? Jaká konfirmace by mohla pomoci Lotovi, kdyby byl poněkud mladší (a bližší věku našich konfirmandů), když měl odejít ?

Poznáváme z celého toho vyprávění, že se Abrahamovi dostalo jistého uznání, protože uvěřil Hospodinu a vyšel do neznáma. A naopak tomu Lot je tam ukázán jako člověk polovičatý, který jen tak tak unikl odsudu své ženy, která se otáčela dozadu a který chtěl na základě kompromisu vyřešit svou situaci, dal se do vyjednávání, aby nemusel až na ty hory, kam měl odejít, ale jenom do nějakého blízkého městečka. Nakonec mu to nebylo nic platné, a když byl vyděšen tím, co viděl, odešel se svými dcerami odtamtud.

Vidíme, že jakákoliv konfirmace, jakékoli ujišťování na základě toho, co už měli, co patřilo k tomu, co je dáno, co je přítomné a co je minulé, že jakákoliv takováto orientace tam byla čímsi - nejenom vedlejší, nejenom méně důležitým - nábřž čímsi, co bylo spíše překážkou, co bylo narušením, poškozením té správné orientace v dané chvíli.

Tedy jaký má smysl mluvit o konfirmaci tam, kde na jedné straně mladý člověk je příliš mladý, než aby měl nějaké jistoty, a kdyby i náhodou nějaké jistoty měl, tak setrvávání u nich by bylo veskrze problematické ? Ve chvíli, kdy uslyší evangelium, porozumí mu, tak musí z něho uslyšet, že se k těm jistotám, pokud nějaké má, má otočit zády a že má vyjít kupředu. Vyjít k někam jinam. Vyjít do neznáma.

Když se nad tím takto zamyslíme, vypadá to, že ta konfirmace je - k ničemu. A proto se na to musíme podívat ještě z jiné strany, abychom si ověřili, zda ta nanicovitost a problematičnost konfirmace není jenom zdáním vyvolaným způsobem našeho přístupu a tím, že jsme zapomněli něco základního. Když se tážeme, přinášíme si s sebou určité představy, které nám zkreslují pohled natolik, že se nám pak jeví konfirmace jako něco nesmyslného nebo problematického aspoň, a

teprve, když se podíváme dobře, s jakými předpoklady jsme k tomu přišli, tak se můžeme uvolnit, otevřít k vidění i té pozitivní a právě té pozitivní stránky.

Tedy otázka je: Je tu přece něco pozitivního? A abychom toto otevřeli, tak se musíme pokusit vyjít odjinud. A nejlépe bude, půjdeme-li o pár let zpátky, od let konfirmačních k prvnímu roku dětského věku.

Jak to vypadá u dětí, které se narodí jako nelidé? Neboť člověk, to je tvor mluvící a dítě je - nemluvně. Jak se z nemluvně stává člověk, který umí mluvit? - Teprve mluvící člověk je člověk. Tím se liší od zvířete.

A jak se malé dítě učí mluvit? Není to tak, že by se učilo po své matce opakovat to, co matka říká. Možná, že to tak někdy začne, ale to ještě není mlávení, to je pouhé papouškování. Dítě se začne orinetovat v řeči teprve, když si uvědomí, že ta vlastní legrace, to potěšení z hovoru, z těch zvuků není v tom, že na sebe se svou matkou hýkají, že na sebe dělají všelijké posunkky a kšichty a že nějaká slovíčka říkají podobně, že ta legrace, to potěšení, to utěšující v řeči není, nespočívá v tom, že se s matkou nějak dohodne na tom, že budou říkat stejná slova. Ale že se těmi slovy o něčem porozumějí. Slova mají jenom pomocnou funkci, rozhodující je sdělení a pochopení toho, co je sdělováno. To není samozřejmé, není to nic lehkého a dítě musí vynaložit obrovskou dávku energie, fantazie, aby pochopilo tuto novou věc. Tuto novou skutečnost.

Dítě je upevňováno ve svém pobývání, jak se to někdy říká, ve svém pobývání ve světě řeči. Člověk pobývá ve světě řeči, když mluví, ale samo mluvení ještě k tomu nestačí. Musí mluvit tak, aby to dávalo smysl, musí promlouvat, musí někoho oslovovat. To je pobývání ve světě řeči. Dítě to chvílemi udělá, ale zase z toho vypadne a je podržováno ve světě řeči nikolli tím, že napodobuje matku, která je v tomto případě učitelkou, ale tím, že se učí porozumět tomu, co matka říká a že se učí vyslovit samo něco, čemu tak matka může také rozumět.

Tady vidíme, že to není otázka dvou lidí, dvou subjektů, tady nejsou ve skutečnosti dva partneři, ale tři. Je tady matka, je tady dítě a je tady řeč. Řeč ne jako to, co se říká, jako jazyk, jako jazykový projev, ale řeč jako svět, v kterém jazykový projev může dávat smysl.

A něco takového platí i pro konfirmaci. Samozřejmě, že konfirmace vždycky souvisí také s tím, že mladí lidé jsou poučováni, vyučováni, vycvičováni a pak přezkušováni, co všechno vědí. Samozřejmě, že konfirmován může být jen takový mladý člověk, který se seznámil se všemi těmi událostmi či alespoň hlavními událostmi, o kterých se píše v bibli, který zná bibli alespoň trochu, který se v ní umí orientovat, který ví o tom, v kterých knihách najde zprávu o králi Davidovi nebo zprávu o Samsonovi, nebo v kterých knihách najde zprávu o Janu Křtiteli, o tom, jak vypadali učeďníci, když Ježíš byl popraven, a jak se rozrůstala první církev. Tyto takzvané biblické realie jsou nezbytné a je chyba, jestliže konfirmand je dotázán na něco a on to dobře neví.

Ty nároky jsou dnes menší než bývaly dřív. Já se pamatuju, že my jsme toho museli umět hodně, ale mám dojem, že paní profesorka by nás tady trumfla všechny, že asi ty nároky tehdy byly daleko větší, ~~mně mně~~ nevím, to se možná ještě dovíme. Já vím, že ještě dodnes cítuje katkechismus, to já bych už nedovedl.

(Tatínek: "Díky tomu, že nebyla konfirmována." Ladislav: "Možná že se to naučila, no tak..." Paní profesorka: "Já jsem, Ladislave, v tom věku byla bojovný ateista. Já jsem byla členem...")

(Pokračování příště)

Příběh sira Galahada

(Překlad z angličtiny)

Jednoho dne seděl král Artuš na svém dvoře v Caerlleonou obklopen rytíři Kulatého stolu. Tu vstoupil služebník a pravil:

"Pane králi, viděl jsem podivný zjev. Šel jsem po břehu řeky a usteřl jsem velký kámen, jak plul po vodě. Kamenem byl protkán meč a jeho jílec byl posázen nádhernými drahokamy."

Jak to král a všichni jeho rytíři uslyšeli, vyšli se na tu podivnou věc podívat. Bylo to právě tak, jak to služebník řekl; ke všemu, jak se upřeně dívali, přečetli na meči slova: "Nikdo mne z tohoto kamene nevytrhne vyjma rytíře, u jehož boku mám viset. Musí to být nejlepší rytíř na světě."

Rytíři vyzývali sira Lancelota, aby meč vytrhl, byl přece znám jako nejlepší rytíř na světě. Sir Lancelot však řekl: "Meč není pro mne. Nedovážím se pokusit si jej vzít." Mnoho rytířů se o to pokusilo, ale nikdo ten meč nevyprostil. Tak se vrátili a zasedli opět kolem Kulatého stolu.

Neseděli dlouho, když se otevřely dveře a do síně vstoupil bíle oděný stařec následován mladým rytířem v rudém brnění. U jeho boku visela prázdná pochva.

Stařec se hluboko uklonil králi a pravil: "Pane, přivádím ti mladého rytíře, sira Galahada. Zaslouží se o to, že Británie získá velkou slávu. On sám uvidí Svatý Graal."

"Svatý Graal!" vyd chli rytíři a jejich tváře se naplnily úctou, poněvadž Svatý Graal, to byl kalich, z něhož pil Kristus při své poslední večeři. Do Walesu jej přinesl Josef z Arimatie, ale pro lidskou hříšnost byl lidskému zraku odnat. Nikdo z rytířů jej nespatriil. Máže jej vidět jen ten, kdo má čisté srdce. A z nich všichni zhřešili.

Když hostina skončila, vzal král sira Galahada, aby se podíval na meč v kameni.

"Zkusím meč vytrhnout," řekl sir Galahad. "Jak vidíš, moje pochva je prázdná."

Vzal meč za jílec, vytáhl jej snadno z kamene a vložil jej do své pochvy.

Zatímco byli všichni naplněni překvapením, přijela ke králi paní na bílém koni a pravila: "Byla jsem poslána, abych ti, ó králi, přinesla zvěst, že bude dána velká čest tobě i všem tvým rytířům. Dnes se zjeví ve tvé síni Svatý Graal." Hned nato nankoni odjela. Nikdo jí nemohl položit žádnou otázku.

Týž večer seděli všichni rytíři na svých křeslech okolo stolu a tu se ozval zvuk hromu, tak mocný, že se zdálo, že se celý palác zachvěl. Do síně vnikl mohutný proud světla, širší než kdokoli z nich doposud viděl. Světlo se jich dotklo a ve vzduchu byla sladká vůně.

Ve sloupu světla byl Svatý Graal! Ale nikdo jej nemohl vidět vyjma sira Galahada s čistým srdcem. Všichni ostatní seděli, plni překvapení a bázně, dokud Artuš nevstal a nevařal díky Bohu za vidění, které k nim přišlo.

Pak povstal Artušův synovec, sir Gawain a prohlásil, že sňáží přísahu, že půjde a rok a den bude hledat Svatý Graal. Hned nato všech stopadesát rytířů vstalo a přísahalo, že učiní totéž; mezi nimi byl i sir Galahad.

Král Artuš byl z toho naplněn zármutkem. Jeho rytíři poputují co cizích zemí. Mnozí z nich, to věděl, zapomenou, že mají hledat Svatý Graal a půjdou z dobrodružství do dobrodružství a nikdy už ..

(Z knihy Podivuhodné roky. Oddíl: "Pera". Překlad z němčiny pořídil JiŠ)

Připouštím, že jsem řekl: "Talíř na koláč." Právě tak připouštím, že jsem na synovu otázku, jestli má na talíř položit všechny koláče, odpovídal: "Všechny." A nepopírám, že koláč zabíral tři čtvrtě kuchyňského stolu. Což se nemůže od desítiletého chlapce očekávat, že neví, co je míněno, když se řekne: talíř na koláč? Mytí rukou jsem ohlídal a pak jsem vyšel ven, abych uvítal své přátele, které jsem pozval na bramborový koláč. Čerstvé bramborové koláče našeho pekaře - to je pochoťka!

Když jsem se vrátil, klečel syn na stole. Na jednom z těch talířků na koláč, které jsou jen o trochu větší než talířky pod čajový šálek, postavil věž z bramborového koláče, věž, vedle níž by šikmá věž v Pise vypadala svisle. Nešetřil jsem hlasem.

Copak neviděl, že talíř je příliš malý?

Položil se tvář na stůl, aby pozoroval talíř z tohoto úplně nového hlediska.

Musí přece vidět, že se koláč na tento talíř nehodí.

"Ale hodí," namítl. Jeden plech se opíral o nohu stolu, a také druhý byl už skoro prázdný.

Začal jsem se hlasitě ptát, co bude jednou z člověka, který na talířek narovná čtverečnický metr koláče, aniž na okamžik nezastopí o tom, že je dost velký.

Moji přátelé už stáli ve dveřích.

"Co z toho kluka bude?" řekl první, který slyšel moje slova. Změřil si očima věž. "Ten kluk projevuje úžasný cit pro balanc. Buď půjde jednou k cirkusu nebo bude zedník."

Druhý obcházel věž potřásaje hlavou.

"Kde máš oči?" zeptal se mne. Teprve teď objevuji, že koláče, které jsem nakrájel, byly rozčtvrceny, jako bychom byli bezzubí kmetové. Můj přítel viděl širší souvislosti. "Copak nevidíš, že v tvém chlapci vězí umělec?" řekl. "Chlapec má odvalu k nevidanému. Spojuje věci tak, že žasneme. Má tvůrčí vytrvalost. Snad bude básníkem, kdo ví?"

"Správný nebo geniální voják", řekl třetí, kterého jsem však hned přerušil: "Voják? Jak to voják?" zeptal jsem se s risikem, že budu muset syna zase odanučovat slovům, která se očekávala, když tento přítel vzpomínal na svou vojnu. Odpověděl: "Správný voják, protože vyplní i idiotský rozkaz. A geniální voják, protože ho vyplní tak, že vynikne idiotství rozkazu. Člověk jako on se může stát duší jednotky."

Doufal jsem, že syn většinou nerozuměl. Večer si však dřep na postel k nohám své sestry a zeptal se jí, čím mu radí se stát: klaunem, zedníkem nebo básníkem. Stát se vojákem, nevzal v úvahu, protože pak by měl co dělat s představenými jako jeho otec.

Od té doby přemýšlím, kdo je u nás hostem, dříve než kritizuji syna.

Dokončení překladu kapitoly o bohem dobrodružství:

"Mají tajemství," řekla Titty. "Mají jich jistě hodně," řekla Zuzana. "Ale něco co se týká nás," řekla Titty. "Neslyšeli jste, co říkal?" "A co říkal?" - "Řekl: Lépe držet pusku až do rána!" (Secret Water)

Oprava závěru sedmé scény

To byly kecy
že by Betsy
tam byla sama
měla tam Jima.
A ten kdo jel dělat ten hrob
byl Bičigeš. Oprav. Stop.

Osmá scéna Příběhu spívajícího kovboje

Jimmymu jednu noc
bylo zle noc a noc.
Betsy pozve honem Peggy
až od Bobřího jezera
ta se pět dní o něj stará.
Už zas Jimmy dělá gagy !

Měsíc plyne
všechno mine
Billy jede z Idaho
kde mř navštívil Utahy.

V Bobří farmě ptá se Peggy
copak asi dělá Betsy
zda-li nové neví cosi.
Peggy ta se jenom směje
honem dává hostu kekay
- Betsy totiž zakázala
aby Billu vykládala.

Bill se chmuřil ani nepěl
ráno s konem dál se rozjel
a u známých našich skla
potkal zase Jimmyho
napolo už zdravého.

"Tak co, jak se vede?"
"Dobře!" Jimmy se smál
a tu jeho koník zaržál
a tak jel Jimmy dál
 pryč od těch zrádných skal.

Na Farmě ve dveřích Fred.
Vidí Billa. Jak smál by se led!
S Betsy se Bill baví.
Smích její zdravý - nezdravý?
Už ho to všechno nebaví
vsedne na kůň a už ho štve.
Betsy se na sebe naštve
nasedne na koně sivého.
Fred to vidí a neví co,
osedlá koně vraného
zamíří do prerie.
Starý Dawson sleduje
Billa, Betsy, kovboje
za sebou vsedat na koně.

"Copak se všichni zbláznili ?
Nebo se koně splášili ?"

(Pokračování příště)